।। ନବମ ଅଧ୍ୟାୟ ।।

ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ସମୟରେ ବାବାଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଳନ ଏବଂ ଅବଜ୍ଞାର ପରିଣତି, ଭିକ୍ଷାବୃତ୍ତି ଓ ତାହାର ଆବଶ୍ୟକତା, ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ଅନୁଭୂତି

ଗତ ଅଧ୍ୟାୟରେ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଶିରିଡ଼ି ଛାଡ଼ିବା ସମୟରେ ଯେଉଁମାନେ ବାବାଙ୍କର ଆଦେଶ ପାଳନ କରୁଥିଲେ ସେମାନେ କୁଶଳରେ ଘରକୁ ଫେରୁଥିଲେ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଅବଜ୍ଞା କରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ କେତୋଟି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସହ ଏହି ଘଟଣା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

।। ଶିରିଡ଼ି ଯାତ୍ରା ଓ ବାବାଙ୍କ ଆଦେଶର ବିଶେଷତ୍ୱ ।।

ଶିରିଡ଼ି ଯାତ୍ରାର ଏକ ବିଶେଷତ୍ୱ ଥିଲା ଯେ ବାବାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବିନା କିଏ ବି ଶିରିଡ଼ିରୁ ଫେରିପାରୁନଥିଲେ ଆଉ ଯଦି କେହି ବି ଫେରିଆସୁଥିଲେ, ତାହେଲେ ଧରିନିଆଯାଉ ସେ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିଲେ । ମାତ୍ର କାହାକୁ ଯଦି ଶିରିଡ଼ି ଛାଡ଼ିବାକୁ ଆଦେଶ ହେଉଥିଲା ସେ ସେଠାରେ ରହିବା ସମ୍ଭବ ହେଉନଥିଲା । ଭକ୍ତମାନେ ଶିରିଡ଼ିରୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ଯେତେବେଳେ ବାବାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ, ବାବା ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି ଆଦେଶ ଦେଉଥିଲେ, ତାହା ପାଳନ କରିବା ଅତି ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିଲା । ଯଦି ଏହି ଆଦେଶକୁ ଅବଜ୍ଞା କରି କିଏ ପଳାଇଆସୁଥିଲା ତାହେଲେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସିଏ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିଲା । ଏପରି କିଛି ଉଦାହରଣ ଏଠାରେ ଦିଆଗଲା ।

ତାତ୍ୟା କୋତେ ପାଟିଲ : ଥରେ ତାତ୍ୟା କୋତେ ପାଟିଲ ଟାଙ୍ଗାରେ ବସି କୋପରଗାଓଁ ବଜାର ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲେ । ସେ ମସଜିଦ୍‌କୁ ଆସିଲେ ଏବଂ ବାବାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି କୋପରଗାଓଁ ଯାଉଥିବାର ସୂଚନା ଦେଲେ । ବାବା କହିଲେ 'ତର ତର ହୁଅ ନାହିଁ, କିଛି ସମୟ ରହିଯାଅ । ବଜାର ଯିବା କଥା ଭୁଲିଯାଅ ଏବଂ ଗ୍ରାମ ବାହାରକୁ ଯାଅ ନାହିଁ ।' ତେବେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟସ୍ତତାକୁ ଦେଖି ବାବା କହିଲେ 'ନହେଲେ କମ୍ ସେ କମ୍ ଶ୍ୟାମାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇକରି ଯାଅ ।' କିନ୍ତୁ ବାବାଙ୍କର ଆଦେଶକୁ ଉପେକ୍ଷାକରି ଟାଙ୍ଗା ନେଇ ସେ ତୁରନ୍ତ ଯାତ୍ରା କଲେ । ଟାଙ୍ଗାର ଦୁଇଟି ଘୋଡ଼ା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ ତିନି ଶହ ଟଙ୍କା ପାଖାପାଖି ଥିଲା, ସେ ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ଓ ଦ୍ରୁତଗାମୀ ଥିଲା । ସାବଲି ବିହିର ଗ୍ରାମ ପାର ହେବା ମାତ୍ରେ ସେ ଅଧିକ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଅକସ୍ମାତ ତାହାର ଅଣ୍ଟା ମକଚିଗଲା ଓ ସେ ସେହିଠାରେ ପଡ଼ିଗଲା । ଯଦିଓ

ତାତ୍ୟାଙ୍କୁ ବେଶି ଆଘାତ ହୋଇନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ସାଇମାଁଙ୍କର ଉପଦେଶ ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । ଅନ୍ୟ ଏକ ଘଟଣାରେ ସେ କୋଲହାର ଗ୍ରାମକୁ ଯିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ବାବାଙ୍କର ଆଦେଶକୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିଲେ ।

ୟୁରୋପୀୟ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି : ଥରେ ମୁମ୍ବଇର ଜଣେ ୟୁରୋପୀୟ ନାଗରିକ କୌଣସି ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନାନାସାହେବ ଚନ୍ଦୋରକରଙ୍କଠାରୁ ପରିଚୟପତ୍ର ଆଣି ଶିରିଡ଼ି ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଏକ ଭବ୍ୟ ତମ୍ବୁରେ ରଖାଗଲା । ସେ ବାବାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ନତମସ୍ତକ ହୋଇ ତାଙ୍କ କରକମଳରେ ଚୁମ୍ବନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଏଥିପାଇଁ ତିନିଥର ମସଜିଦ୍‌ର ପାହାଚ ଚଢ଼ିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କଲେ, କିନ୍ତୁ ବାବା ତାଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ଦେଲେ ନାହିଁ । ଅଗଣାରେ ହିଁ ରହି ସେଠାରୁ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦିଆଗଲା । ଏହି ପ୍ରକାର ବିଚିତ୍ର ଅଭ୍ୟର୍ଥନାରେ ସେ ଅପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଶୀଘ୍ର ଫେରିଯିବାକୁ ସ୍ଥିରକଲେ ଏବଂ ଏହା ଜଣାଇଦେବାକୁ ଆସିଲେ । ବାବା ତାଙ୍କୁ ତରବର ନହେବାକୁ ଓ ପରଦିନ ଯିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭକ୍ତମାନେ ମଧ୍ୟ ବାବାଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଳନ କରିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ; କିନ୍ତୁ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ କଥାକୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ଟାଙ୍ଗାରେ ବସି ପଳାଇଗଲେ । କିଛି ବାଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘୋଡ଼ା ଠିକ୍ ଚାଲିଲା । ସାବଲି ବିହିର ଗ୍ରାମ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପରେ ପରେ ଜଣେ ସାଇକେଲ ଚାଳକ ସାମନାକୁ ଆସିଗଲେ, ଯାହାକୁ ଦେଖି ଘୋଡ଼ାଟି ଭୟଭୀତ ହୋଇ ଇତସ୍ତତଃ ହେଲା । ଫଳରେ ଟାଙ୍ଗାଟି ଓଲଟିପଡ଼ିଲା ଏବଂ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିଜଣକ ମଧ୍ୟ ଚିତ୍‌ପଟାଙ୍ଗ ହୋଇ କିଛି ବାଟ ଟାଙ୍ଗା ସହିତ ଘୋଷାରି ହୋଇଚାଲିଲେ । ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କଲେ; କିନ୍ତୁ ଆଘାତ ଅଧିକ ହୋଇଥିବାରୁ କୋପରଗାଁ ହସପିଟାଲରେ ଚିକିତ୍ସା ନିମନ୍ତେ ଭର୍ତ୍ତି ହେବାକୁ ହେଲା । ଏହି ଘଟଣାରୁ ଭକ୍ତମାନେ ଏହି ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କଲେ ଯେ ଯେଉଁମାନେ ବାବାଙ୍କ ଆଦେଶ ଅବହେଳା କରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାର ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡୁଥିଲା ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଆଦେଶ ପାଳନ କରୁଥିଲେ ସେମାନେ ସର୍ବକୁଶଳରେ ପହଞ୍ଚିଯାଉଥିଲେ ।

।। ଭିକ୍ଷାବୃତ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା ।।

ଏବେ ଆମେ ଭିକ୍ଷାବୃତ୍ତି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରିବା । କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସିପାରେ ଯେ ବାବା ଏତେ ବଡ଼ ମହାପୁରୁଷ ଥିଲେ, ପୁଣି ଆଜୀବନ ଭିକ୍ଷା ବୃତ୍ତି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା କ'ଣ ଥିଲା ? ଦୁଇଟି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ ନିମ୍ନମତେ କରାଯାଇପାରେ ।

ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ : ଭିକ୍ଷା ବୃତ୍ତି କରି ଜୀବନ ନିର୍ବାହ କରିବାର ଅଧିକାର କାହାର ଅଛି ? ଶାସ୍ତ୍ରାନୁସାରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ତିନୋଟି ପ୍ରଧାନ ଆସକ୍ତି କାମିନୀ, କାଞ୍ଚନ ଓ କୀର୍ତ୍ତି ତ୍ୟାଗ କରି ଆସକ୍ତି ମୁକ୍ତ ହୋଇ ସନ୍ନ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ କରିସାରିଛନ୍ତି, ସେ ହିଁ ଭିକ୍ଷାବୃତ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଧିକାରୀ । କାହିଁକି ନା ସେ ନିଜ ଗୃହରେ ଭୋଜନ ତିଆରି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏଣୁ ତାଙ୍କୁ ଭୋଜନ କରାଇବା ଭାର ଗୃହସ୍ଥଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ଶ୍ରୀ ସାଇବାବା ନା ଗୃହସ୍ଥ ଥିଲେ ନା ବାନପ୍ରସ୍ଥୀ । ସେ ତ ବାଳବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଧାରଣା ଥିଲା ଯେ ସାରା ବିଶ୍ୱ ହେଉଛି ତାଙ୍କର ଗୃହ । ସେ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ବାସୁଦେବ, ବିଶ୍ୱପାଳନକର୍ତ୍ତା ତଥା ପରଂବ୍ରହ୍ମ ଥିଲେ । ଏଣୁ ଭିକ୍ଷା ଉପାର୍ଜନ କରିବାର ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ : ପଞ୍ଚପାପ । ସମସ୍ତେ ଏକଥା ଜାଣନ୍ତି ଯେ ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ତିଆରି ବା ରୋଷେଇ କରିବା ପାଇଁ ଗୃହସ୍ଥଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚପ୍ରକାର କ୍ରିୟା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଯଥା : (୧) ପେଷିବା (୨) ଦଳିବା (୩)ବାସନ ସଫା କରିବା (୪)ମାଜିବା ଓ ଧୋଇବା (୫) ଚୁଲି ଲଗାଇବା । ଏହି କ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକ କରିବା ସମୟରେ ଅନେକ କୀଟାଣୁ ଏବଂ ଜୀବ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ଓ ଏହି ପ୍ରକାର ଗୃହସ୍ଥ ଲୋକଙ୍କୁ ତା'ର ପାପ ଲାଗିଥାଏ । ଏହି ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାର ଯଜ୍ଞର କଥା କୁହାଯାଇଛି । ଯଥା : (୧) ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞ ଅର୍ଥାତ ବେଦାଧ୍ୟୟନ-ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରିବା କିମ୍ବା ବେଦ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା । (୨)ପିତୃଯଜ୍ଞ : ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦାନ (୩)ଦେବଯଜ୍ଞ : ଦେବତାଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ (୪) ଭୂତଯଜ୍ଞ: ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ଦାନ (୫)ମନୁଷ୍ୟ(ଅତିଥି) ଯଜ୍ଞ-ମନୁଷ୍ୟ(ଅତିଥି)ଙ୍କୁ ଦାନ । ଯଦି ଏହିସବୁ କର୍ମ ବିଧିପୂର୍ବକ ଶାସ୍ତ୍ରାନୁସାରେ କରାଯାଏ ତାହେଲେ ଚିତ୍ତ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଗୃହସ୍ୱାମୀ ସୁଫଳ ଭୋଗ କରନ୍ତି । ଏହିପରି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାଗ୍ୟଶାଳୀ ମନେ କରିବାକୁ ହେବ । ନିଜ ଘରେ ବସି ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ବାବାଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି ।

ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଅନୁଭୂତି : ଏବେ ଆମେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମନୋଜ୍ଞ ବିଷୟ ଆଲୋଚନା କରିବା । ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୀତାରେ କହିଛନ୍ତି କି **'ଯେଉଁ ଭକ୍ତ ମୋତେ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ସହ କେବଳ ଗୋଟିଏ ପତ୍ର, ଫୁଲ ବା ଫଳ କିମ୍ବା ଜଳ ଅର୍ପଣ କରେ, ମୁଁ ତାହାକୁ ଆନନ୍ଦର ସହିତ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।'**

ଯଦି କୌଣସି ଭକ୍ତ ପ୍ରକୃତରେ ବାବାଙ୍କୁ କିଛି ଅର୍ପଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ଏବଂ ପରେ ତାହା ଭୁଲିଯାଉଥିଲା ତାହେଲେ ବାବା ତାକୁ କିମ୍ବା ତାହାର ବନ୍ଧୁକୁ ସେକଥା ମନେ ପକାଇଦେଉଥିଲେ ଏବଂ ଭେଟି ଗ୍ରହଣ କରିବା ସହ ଆଶୀର୍ବାଦ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ । ନିମ୍ନରେ ଏପରି କିଛି ଘଟଣାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଉଛି ।

।। ଭକ୍ତର ଭଗବାନ ।।

ତର୍ଖଡ଼ ପରିବାର(ପିତା ଓ ପୁତ୍ର) : ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଆତ୍ମାରାମ ଓରଫ ବାବାସାହେବ ତର୍ଖଡ଼ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରାର୍ଥନାସମାଜର ସଦସ୍ୟ ଥିଲେ । ତଥାପି ସେ ବାବାଙ୍କର ପରମଭକ୍ତ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ଓ ପୁତ୍ର ବାବାଙ୍କର ଏକନିଷ୍ଠ ଭକ୍ତ ଥିଲେ । ଥରେ ସେମାନେ ଶିରିଡ଼ିରେ ଛୁଟି କଟାଇବାକୁ ସ୍ଥିରକଲେ । କିନ୍ତୁ ପୁଅ ବାନ୍ଦ୍ରା ଛାଡ଼ି ଯିବାକୁ ରାଜି ହେଲା ନାହିଁ । ତା'ର ଆଶଙ୍କା ଥିଲା ଯେ ସେମାନେ ପଳାଇଗଲେ ଘରେ ବାବାଙ୍କର ପୂଜା ବିଧିମୁତାବକ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, କାରଣ ବାପା ପ୍ରାର୍ଥନା ସମାଜ ସଦସ୍ୟ ଥିଲେ, ଏଣୁ ସେ ସାଇବାବାଙ୍କ ପୂଜା ଠିକ୍ ଭାବରେ କରିନପାରନ୍ତି । ମାତ୍ର ପିତା ଯଥାବିଧି ପୂଜା କରିବେ ବୋଲି ଆଶ୍ୱାସନା ଦେବା ପରେ ମାତା ଓ ପୁତ୍ର ଶୁକ୍ରବାର ରାତିରେ ଶିରିଡ଼ି ଯାତ୍ରାରେ ବାହାରିଲେ ।

ପରଦିନ ଅର୍ଥାତ ଶନିବାର ଶ୍ରୀ ତର୍ଖଡ଼ ବ୍ରାହ୍ମମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ଶଯ୍ୟା ତ୍ୟାଗକରି ସ୍ନାନାଦି ନିତ୍ୟକ୍ରମ ସମାପନକରି ପୂଜା ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବାବାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣାମ କରି କହିଲେ 'ହେ ବାବା, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ଠିକ୍ ସେପରି ପୂଜା କରିବି, ଯେପରି ମୋର ପୁତ୍ର କରେ । ତେବେ କୃପା କରି ଏହାକୁ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ ଭିତରେ ହିଁ ସୀମିତ ରଖନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଏହା କହି ସେ ପୂଜା ଆରମ୍ଭ କଲେ ଏବଂ ମିଶ୍ରି ନୈବେଦ୍ୟ ଅର୍ପଣ କଲେ, ଯାହା ଦ୍ୱିପ୍ରହର ଭୋଜନ ସମୟରେ ପ୍ରସାଦ ରୂପରେ ବିତରଣ କରାଯାଉଥିଲା ।

ସେହି ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ତଥା ପରଦିନ ରବିବାର ପୂଜା ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ସୋମବାର ତାଙ୍କର ଅଫିସ ଯିବାର ଥିଲା; ସେ ଦିନ ମଧ୍ୟ ସୁଚାରୁ ରୂପେ ପୂଜା ଶେଷ ହେଲା । ଶ୍ରୀ ତର୍ଖଡ଼ ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ କେବେ ଏପରି ପୂଜା କରିନଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମନରେ ଅତି ସନ୍ତୋଷ ହେଲା ଯେ ପୁଅକୁ ଦେଇଥିବା କଥା ଅନୁସାରେ ସେ ଯଥାରୀତି ପୂଜା କରିପାରିଛନ୍ତି । ପରଦିନ ମଙ୍ଗଳବାର ସବୁଦିନ ପରି ସେ ପୂଜା କଲେ ଏବଂ ଅଫିସ ବାହାରିପଡ଼ିଲେ । ଅପରାହ୍ନରେ ଯେତେବେଳେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ ଥାଳିରେ ପ୍ରସାଦ ନ ଥିବା ଦେଖି ରୋଷେୟାକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ । ରୋଷେୟା କହିଲା ନୈବେଦ୍ୟ ଅର୍ପଣ କରିବାକୁ ସେ ଭୁଲିଯାଇଛି । ଏହା ଶୁଣି ସେ ବିବ୍ରତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ଏବଂ ବସିଥିବା ଆସନରୁ ଉଠି ବାବାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ କ୍ଷମାଭିକ୍ଷା କଲେ ତଥା ବାବା ଉଚିତ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିନଥିବାରୁ ଓ ପୂଜାକୁ କେବଳ ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମ ଭିତରେ ସୀମିତ ରଖିଥବାରୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଅଭିମାନ ପ୍ରକଟ କଲେ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣାର ବିବରଣୀ ସେ ପତ୍ର ଲେଖି ପୁତ୍ର ପାଖକୁ ପଠାଇଲେ ଏବଂ ସେହି ପତ୍ରଟିକୁ ବାବାଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣରେ ରଖି ଏହି ଅପରାଧ ପାଇଁ ସେ କ୍ଷମାପ୍ରାର୍ଥୀ ବୋଲି କହିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ଏହି ଘଟଣା

ବାନ୍ଦ୍ରାରେ ପ୍ରାୟ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ ଘଟିଥିଲା ଆଉ ସେହି ସମୟରେ ଶିରିଡ଼ିରେ ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଆରତି ଆରମ୍ଭ ହେବାକୁ ଥିଲା । ବାବା ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀମତୀ ତର୍ଖଡ଼ଙ୍କୁ ଦେଖି କହିଲେ 'ମାଁ ମୁଁ କିଛି ଖାଦ୍ୟ ପାଇବା ଆଶାରେ ତୁମ ଘର ବାନ୍ଦ୍ରାକୁ ଯାଇଥିଲି; ଦୁଆରରେ ତାଲା ପଡ଼ିଥିବା ଦେଖି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଘରେ ପ୍ରବେଶ କଲି; କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲି ଭାଇ ତର୍ଖଡ଼ ମୋ ପାଇଁ ଘରେ କିଛି ରଖିନାହାନ୍ତି । ଏଣୁ ଭୋକରେ ଫେରିଆସିଲି ।' କେହି ବି ବାବାଙ୍କ ଉକ୍ତିର ମର୍ମ ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ଯିଏ ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ, ବାବାଙ୍କର ପୂଜାରେ କିଛି ତ୍ରୁଟି ହୋଇଥିବା କଥା ଅନୁଭବ କରିନେଲେ । ଏଣୁ ଶୀଘ୍ର ବାନ୍ଦ୍ରା ଫେରିଯିବାକୁ ସେ ବାବାଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । ତେବେ ବାବା ଅନୁମତି ଦେଲେ ନାହିଁ ଓ ପୂର୍ବପରି ପୂଜା କରିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଶିରିଡ଼ିରେ ଯାହା ଯାହା ଘଟିଥିଲା ତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ସେକଥା ଲେଖି ବାପାଙ୍କ ଠିକଣାରେ ପଠାଇଲେ ଏବଂ ପୂଜାରେ ସାବଧାନତା ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ନିବେଦନ କଲେ । ଦୁଇଟିଯାକ ପତ୍ର ଡାକଦ୍ୱାରା ପରଦିନ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଏହି ଘଟଣା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟପ୍ରଦ ନୁହେଁ କି ?

ଶ୍ରୀମତୀ ତର୍ଖଡ଼ : ଥରେ ଶ୍ରୀମତୀ ତର୍ଖଡ଼ ଦହି ବାଇଗଣ, ବାଇଗଣ ଭଜା ଓ ପେଡ଼ା ବାବାଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇଲେ । ବାବା ତାହାକୁ କିପରି ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଦେଖନ୍ତୁ ।

ବାନ୍ଦ୍ରାର ରଘୁବୀର ଭାସ୍କର ପୁରନ୍ଦରେ ବାବାଙ୍କର ପରମ ଭକ୍ତ ଥିଲେ । ଥରେ ସେ ଶିରିଡ଼ି ଯାଉଥିଲେ । ଶ୍ରୀମତୀ ତର୍ଖଡ଼ ଶ୍ରୀମତୀ ପୁରନ୍ଦରେଙ୍କୁ ଦୁଇଟି ବାଇଗଣ ଦେଲେ ଆଉ ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ କି ଶିରିଡ଼ି ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ସେ ଗୋଟିଏ ବାଇଗଣକୁ ଦହି ବାଇଗଣ ଓ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବାଇଗଣକୁ ଭଜା କରି ବାବାଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କରିବେ । ଶିରିଡ଼ି ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଶ୍ରୀମତୀ ପୁରନ୍ଦରେ ଦହି ବାଇଗଣ ନେଇ ମସଜିଦ୍‌କୁ ଗଲେ । ବାବା ସେତିକିବେଳେ ଭୋଜନ ପାଇଁ ବସିଥିଲେ । ବାବାଙ୍କୁ ସେହି ଦହି ବାଇଗଣ ବଡ଼ ସ୍ୱାଦିଷ୍ଟ ଲାଗିଲା, ତେଣୁ ସେଥିରୁ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବାଣ୍ଟିଦେଲେ । ଏହା ପରେ ବାବା ବାଇଗଣ ଭଜା ଆଣିବାକୁ କହିଲେ । ରାଧାକୃଷ୍ଣମାଈଙ୍କ ପାଖକୁ ଖବର ପଠାଗଲା କି ବାବା ବାଇଗଣ ଭଜା ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ସେ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ କାରଣ ତାହା ବାଇଗଣ ଫଳିବାର ଋତୁ ନଥିଲା । ବାଇଗଣ କେଉଁଠୁ ମିଳିବ ସେ ଜାଣିପାରୁନଥିଲେ । ତାପରେ ବିଚାର କରୁ କରୁ ମନକୁ ଆସିଲା ଯେ ଯିଏ ବାଇଗଣ ଆଣିଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ଜଣାପଡ଼ିବ । ଶ୍ରୀମତୀ ପୁରନ୍ଦରେ ଏକଥା ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ଏବଂ ବାବାଙ୍କର ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଅଭିପ୍ରାୟ ଜାଣିପାରିଲେ । ବାବା ଯେ ସର୍ବଜ୍ଞ କାହା ମନରେ ଏହାର ଆଉ ସନ୍ଦେହ ରହିଲା ନାହିଁ ।

୧୯୧୫ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ଗୋବିନ୍ଦ ବାଲାରାମ ମାନକର ଶିରିଡ଼ି ଯାଇ ସେଠାରେ ନିଜର ପିତାଙ୍କର ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ

ଶ୍ରୀମତୀ ତର୍ଖଡ଼ଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ଆସିଲେ । ଶ୍ରୀମତୀ ତର୍ଖଡ଼ ବାବାଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି ଭେଟି ପଠାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଏହି ଅଭିପ୍ରାୟରେ ଘରସାରା ଖୋଜିଲେ, କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ପେଡ଼ା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ପାଇଲେ ନାହିଁ ଏବଂ ସେହି ପେଡ଼ା ମଧ୍ୟ ଅର୍ପଣ କରାଯାଇସାରିଥିବା ନୈବେଦ୍ୟ ଥିଲା । ବାଳକ ଗୋବିନ୍ଦ ଏପରି ପରିସ୍ଥିତି ଦେଖି ବିକଳରେ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ଅତ୍ୟଧିକ ପ୍ରେମ ଯୋଗୁ ଶ୍ରୀମତୀ ତର୍ଖଡ଼ ସେହି ପେଡ଼ାଟିକୁ ବାବାଙ୍କ ପାଇଁ ପଠାଇଦେଲେ । ତାଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ଯେ ବାବା ତାହା ସ୍ୱୀକାର କରିବେ । ଶିରିଡ଼ି ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଗୋବିନ୍ଦ ମାନକର ବାବାଙ୍କ ଦର୍ଶନାର୍ଥେ ଗଲେ; ମାତ୍ର ପେଡ଼ା ନେବାକୁ ଭୁଲିଯାଇଥିଲେ । ବାବା ସବୁ ନୀବରରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପୁଣି ସେ ଯେତେବେଳେ ଗଲେ ବାବା ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ 'ତୁମେ ମୋ ପାଇଁ କ'ଣ ଆଣିଛ ?' କିଛି ବୁଝିନପାରି ଗୋବିନ୍ଦ କହିଲେ 'କିଛି ନାହିଁ ।' ବାବା ପୁଣି ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ଏବଂ ଏଥର ବି ସେହି ସମାନ ଉତ୍ତର । ବାବା ଏବେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିଲେ 'କ'ଣ ଆସିବା ସମୟରେ ମାଁ (ଶ୍ରୀମତୀ ତର୍ଖଡ଼) ତୁମକୁ କିଛି ମିଠା ଦେଇନଥିଲେ ?' ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ ସ୍ମୃତିରାଜ୍ୟ ଦୋହଲିଗଲା ଓ ନିଜକୁ ଲଜ୍ଜିତ ମନେକରି ବାବାଙ୍କ ନିକଟରେ କ୍ଷମାଭିକ୍ଷା କଲେ । ତୁରନ୍ତ ଘରକୁ ଦୌଡ଼ିଲେ ଓ ପେଡ଼ା ଆଣି ବାବାଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କଲେ । ବାବା ସଂଗେ ସଂଗେ ପେଡ଼ାଟିକୁ ଖାଇଦେଲେ । ଏହି ପ୍ରକାର ଶ୍ରୀମତୀ ତର୍ଖଡ଼ଙ୍କ ଭେଟି ବାବା ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଏବଂ 'ଯିଏ ମୋତେ ଯେଉଁପରି ଭାବରେ ମନେ କରେ, ମୁଁ ତାକୁ ସେହି ପ୍ରକାର ସ୍ୱୀକାର କରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ମୋତେ ପାଇବା ଅତି ସହଜ ଓ ସରଳ'- ଗୀତା(୪/୧୧)ର ଏହି ବାଣୀ ସତ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା ।

।। ବାବାଙ୍କର ସନ୍ତୋଷପୂର୍ବକ ଭୋଜନ ।।

ଥରେ ଶ୍ରୀମତୀ ତର୍ଖଡ଼ ଶିରିଡ଼ି ଆସିଥିଲେ । ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପ୍ରାୟତଃ ତିଆରି ସରିଥିଲା ଏବଂ ଥାଳି ପକାଯାଉଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଭୋକିଲା କୁକୁର ଆସିଲା ଏବଂ ଭୁକିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶ୍ରୀମତୀ ତର୍ଖଡ଼ ଉଠିପଡ଼ିଲେ ଏବଂ ଖଣ୍ଡେ ରୁଟି କୁକର ପାଇଁ ପକାଇଦେଲେ । କୁକୁରଟି ବଡ଼ ଆନନ୍ଦରେ ତାକୁ ଖାଇଲା । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ସେ ଯେତେବେଳେ ମସଜିଦ୍‌ରେ ଯାଇ ବସିଛନ୍ତି ବାବା ତାଙ୍କୁ ଦେଖି କହିଲେ ' ମାଁ, ଆଜି ତୁମେ ମୋତେ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦରେ ଖୁଆଇଲ, ମୋର ଭୋକିଲା ଆତ୍ମାକୁ ବଡ଼ ସାନ୍ତ୍ୱନା ମିଳିଲା । ସର୍ବଦା ଏପରି ହିଁ କର, ତୁମକୁ କେବେ ନା କେବେ ଏହାର ଉତ୍ତମ ଫଳ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତି ହେବ ।' ଏହି ମସଜିଦ୍‌ରେ ବସି ମୁଁ କେବେ ଅସତ୍ୟ କହିବି ନାହିଁ, ସର୍ବଦା ମୋ ଉପରେ ଏପରି ଅନୁଗ୍ରହ କରୁଥାଅ । ପ୍ରଥମେ ଭୋକିଲାକୁ ଖାଇବା ଦିଅ, ତାପରେ ନିଜେ ଭୋଜନ କର । ଏହାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ମନେ ରଖ ।' ବାବାଙ୍କ

ଉକ୍ତିର ଅର୍ଥ ସେ ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ, ଏଥିସକାଶେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ 'ମୁଁ କି ପ୍ରକାର ଭୋଜନ କରାଇପାରିଥାନ୍ତି ? ମୁଁ ତ ନିଜେ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛି ଏବଂ କିଣି ଖାଉଛି ।' ବାବା କହିଲେ 'ସେହି ରୁଟିଖଣ୍ଡକ ଗ୍ରହଣ କରି ମୋର ହୃଦୟ ତୃପ୍ତ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହାକୁଟି ଆସୁଛି । **ଭୋଜନ ପୂର୍ବରୁ ତୁମେ ଯେଉଁ କୁକୁରକୁ ଦେଖିଥିଲ ଏବଂ ଯାହାକୁ ରୁଟି ଖଣ୍ଡେ ଦେଲ, ସେ ପ୍ରକୃତରେ ମୋର ହିଁ ସ୍ୱରୂପ ଅଟେ । ସେହି ପ୍ରକାର ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ଯଥା ବିରାଡ଼ି, ଘୁଷୁରି, ମାଛି, ଗାଈ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ମୋର ସ୍ୱରୂପ ଅଟନ୍ତି । ମୁଁ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ଆକାରରେ ବିଚରଣ କରୁଛି । ଯିଏ ଏହିସବୁ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୋତେ ଦର୍ଶନ କରିବେ ସିଏ ମୋର ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରିୟ । ଏଥିପାଇଁ ଦ୍ୱୈତ ବିଚାର ଅଥବା ଭେଦଭାବ ଭୁଲିଯାଇ ତୁମେ ମୋର ସେବା କର ।'**

ଏହି ଅମୃତତୁଲ୍ୟ ଉପଦେଶକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସେ ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୋଇଗଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ନୟନଯୁଗଳରୁ ଅଶ୍ରୁଧାରା ପ୍ରବାହିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । କଣ୍ଠ ବାଷ୍ପରୁଦ୍ଧ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଆନନ୍ଦର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ ।

ଶିକ୍ଷା : ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କର-ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରୁ ଉକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ମିଳିଥାଏ । ଉପନିଷଦ୍, ଗୀତା ଏବଂ ଭାଗବତର ଉପଦେଶ 'ଈଶାବାସ୍ୟମିଦଂ ସର୍ବମ୍'- ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି : ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଈଶ୍ୱର ବାସ କରୁଛନ୍ତି, ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କର ।'

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଶେଷରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ଘଟଣା, ଯାହା ଏବେ ଲେଖାଯିବାକୁ ବାକି ଅଛି, ସ୍ୱୟଂ ବାବା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଉଦାହରଣ ଜରିଆରେ ଉପନିଷଦର ଶିକ୍ଷାକୁ କିପରି ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉଚିତ ତାହା ସରଳ ଭାବରେ ବୁଝାଇଦେଇଛନ୍ତି । ଏହିପ୍ରକାର ଶ୍ରୀ ସାଇବାବା ସମସ୍ତ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ସଦ୍‌ଗୁରୁ ସାଇନାଥାର୍ପଣମସ୍ତୁ । ଶୁଭଂ ଭବତୁ ।।